

Jaarverslag 2023 over het functioneren van de ERM-certificeringsregelingen en het RestauratorenRegister

Vastgesteld door
het Centraal College van Deskundigen Restauratiekwaliteit
op 21 november 2024

Inhoud

1. Samenvatting 2023.....	3
2. Inleiding.....	6
3. Ontwikkeling en beheer richtlijnen en register.....	8
4. Verslag certificering 2023 per branche	10
4.1. BRL 1000 Erkend Restauratie-architectenbureau, i.c.m. URL 1001 en URL 2001.....	10
4.2. BRL 2000 Erkend Monumenten Adviesbureau (EMA), i.c.m. URL 2001, URL 2002, URL 2003, URL 2004, URL 2005 en URL 2006	12
4.3. BRL 3000 Erkend Restauratie Bouwbedrijf (hoofdaannemers) i.c.m. URL 3001 en URL 4003 ..	14
4.4. BRL 3500 De erkende molenmaker	17
4.5. URL 4001 Historisch timmerwerk.....	18
4.6 URL 4002 Glaspanelen in lood.....	19
4.7. URL 4003 Historisch metselwerk.....	20
4.8. URL 4005 Betonrestauratie – Realisatie.....	21
4.9. URL 4006 Historisch voegwerk.....	23
4.10. URL 4007 Steenhouwwerk	24
4.11. URL 4009 Historisch schilderwerk.....	25
4.12. URL 4010 Historisch leidak	27
4.13. URL 4011 Metalen dakbedekkingen en goten	28
4.14. URL 4012 Historisch metaal (ferro)	29
4.15. URL 4014 Historisch pannendak.....	30
4.16. URL 5001 Houtaantasting.....	31
4.17. URL 6010 Hovenierswerk historische tuinen en parken	32
4.18. RestauratorenRegister	33
Bijlage 1: Overzicht ERM-richtlijnen voor het onderhouden en restaureren van monumenten (rood en groen) per 31-12-2023	34
Bijlage 2: Werkgebieden van de Cl's	37

Foto voorblad: Uitvoering van restauratie metalen dakbedekking (foto: SKG-IKOB).

1. Samenvatting 2023

Jaarlijks stelt het CCvD Restauratiekwaliteit een verslag op van het functioneren van de certificeringsregelingen en het RestauratorenRegister die door het college beheerd worden. Voor 2022 was een beknopte verslaglegging afgesproken, met een vooral cijfermatig karakter. Voor 2023 zou een meer uitgebreide verslaglegging worden gedaan. Op basis van de verstrekte gegevens blijkt dat echter niet mogelijk.

Aantal regelingen toegenomen, verdere aanzet tot verbetering

De ambitie van ERM is om een samenhangende, actuele en sectordekkende structuur van richtlijnen voor het onderhoud en de restauratie van gebouwde en groene monumenten tot stand te brengen. Deze zijn gericht op bedrijven.

Inmiddels is voor veel onderwerpen een richtlijn tot stand gekomen. In Bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de stand van zaken (peildatum 31 december 2023).

Certificerende instellingen

Per eind 2023 beschikten 8 certificerende instellingen over een licentie van ERM om audits uit te voeren ter beoordeling van aanvragen voor certificering en ter continuering van deze certificaten aan bedrijven:

- EBN Certification
- Control Union Certification
- Hobéon
- Kiwa Nederland
- SGS
- SKB
- SKG-IKOB
- SKH

De certificerende instellingen richten zich niet op alle richtlijnen, zij hebben ieder een of meer specialisaties. Voor een enkele richtlijn geldt dat meerdere CI's hiervoor certificaten (kunnen) verlenen.

Resultaten van de audits

Gegevens over audits staan weergegeven zoals verstrekt door de betreffende certificerende instelling(en) over verslagjaar 2023. Door de beperkte beschikbare gegevens blijkt analyse slechts beperkt mogelijk. Zo is cijfermatige informatie niet altijd goed te interpreteren en te combineren.

Trends

Het CCvD constateert dat trendanalyse lastig blijft. Voor een groot aantal richtlijnen geldt dat er pas sinds kort op wordt gecertificeerd en/of dat er slechts enkele gecertificeerden zijn. Dat bemoeilijkt meta-analyse. Verder geldt voor een aantal regelingen dat er meerdere en wisselende CI's betrokken zijn, waardoor het lastig is om ontwikkelingen goed in kaart te brengen.

Aantal gecertificeerde bedrijven per branche in 2023

Het aantal certificaten voor de ERM-richtlijnen is in 2023 opnieuw toegenomen (van 275 naar 290). Een aantal bedrijven heeft meerdere certificaten (voor verschillende vestigingen). In onderstaande tabel staat het aantal certificaten per regeling zoals gefactureerd door stichting ERM over het boekjaar 2023.

Het aantal certificaten neemt nog steeds langzaam toe. Dit met name bij architectenbureaus en schildersbedrijven. Er is voor het eerst een certificaat toegekend voor URL 2014 Historisch Pannendak.

Verder is het de toename van het aantal geregistreerden voor het RestauratorenRegister hoopgevend: van 9 naar 16. En voor 2024 wordt verdere toename verwacht.

Op details kunnen aantallen afwijken in de verslaglegging door CI's in de navolgende paragrafen. Dit is dan bijvoorbeeld het gevolg van het feit dat een bedrijf (of vestiging) heeft aangegeven de certificering te stoppen en dat daarom geen audit heeft plaatsgevonden, terwijl voor de rest van 2023 het certificaat administratief nog wel meetelt. Of een audit heeft bijvoorbeeld in 2023 nog wel plaatsgehad, maar verlenging vond administratief pas plaats in 2024. Verder is in onderstaande tabel sprake van aantallen certificaten, terwijl in de tabellen per regeling sprake is van certificaathouders.

Tabel: Ontwikkeling van het aantal certificaten in de periode 2017 – 2023 (per einde jaar)
(‘-’ betekent: certificatie nog niet mogelijk; ‘0’ betekent: nog geen certificaat toegekend)

Document	Eind 2023	Eind 2022	Eind 2021	Eind 2020	Eind 2019	Eind 2018	Eind 2017
BRL 1000 Erkend Restauratie-architectenbureau					18	18	20
URL 1001 Visie & Ontwerp	24	22	19	18 ¹	-	-	-
URL 2001 Bouwtechnisch advies	35	31	26	22	13	7	9
URL 2002 Molenadvies	4	4	4	3	2	2	2
URL 2003 Betonrestauratie - Advies	1	1	0	0	-	-	-
URL 2004 Kleurhistorisch onderzoek	0	0	0	0	0	0	0
URL 2005 Gebouwinspecties	5	4	4	2	1	-	-
URL 2006 Schouwen van gebouwde monumenten	0	0	0	-	-	-	-
BRL 3000 ERB Restauratiebedrijven (hoofdaannemers)							45 ²
URL 3001 Houtconstructies	56	56	55	51	45	45	-
BRL 3500 Molens (molenmakers)	10	8	7	5	6	7	8
URL 4001 Historisch Timmerwerk	7	7	5	6	6	6	6
URL 4002 Glaspanelen in lood	1	1	1	1	0	0	0
URL 4003 Historisch Metselwerk	61	59	57	54	50	49	2
URL 4004 Riet	0	0	0	0	0	0	0
URL 4005 Betonrestauratie – Realisatie	3	3	3	-	-	-	-
URL 4006 Historisch Voegwerk	8	9	8	7	9	9	11
URL 4007 Steenhoutwerk	4	4	4	4	5	5	4
URL 4008 (gereserveerd)	-	-	-	-	-	-	-
URL 4009 Historisch Schilderwerk	26	23	19	16	14	15	17
URL 4010 Historisch Leidak	14	14	14	14	15	15	10
URL 4011 Metalen dakbedekkingen en goten bij monumenten	14	12	12	9	4	0	-
URL 4012 Historisch Metaal (ferro)	6	8	8	8	8	12	15
URL 4013 Historisch Parket	0	0	0	0	0	0	0
URL 4014 Historisch Pannendak	1	0	0	0	0	0	0
URL 5001 Houtaantasting	6	5	3	4	2	2	1
URL 6001 Tuinhistorisch onderzoek	-	-	-	-	-	-	-
URL 6010 Hovenierswerk historische tuinen en parken	4	4	1	1	1	0	0
URL 7010 Historische orgels	-	-	-	-	-	-	-
URL 2826-08 Gevelreiniging	0	0	0	-	-	-	-
Totaal aantal certificaten	290	275	250	225	199	192	150
Geregistreerd in RestauratorenRegister	16	9	5	4	1	-	-

In bovenstaande tabel staan de BRL/URL-en die eind 2023 van kracht waren of in ontwikkeling waren. De aangegeven nummers van de uitvoeringsrichtlijnen zijn de huidige; eerder golden mogelijk nog andere benamingen.

¹ Sinds 2020 zijn de GEAR-architecten alle gecertificeerd voor URL 2001 (zie ook par. 4.1).

² Na 2017 worden de gecertificeerden voor BRL 3000 niet meer als zodanig vermeld, maar als gecertificeerd voor de bijbehorende URL-en.

2. Inleiding

De certificerende instellingen rapporteren ieder jaar aan het Centraal College van Deskundigen (CCvD) Restauratiekwaliteit over de door hen uitgevoerde toetsing op de geldende beoordelings- en uitvoeringsrichtlijnen die zijn ondergebracht bij Stichting ERM. Deze rapporten vormen samen de basis voor het onderhavige jaarverslag. Het jaarverslag stelt het CCvD in staat om het functioneren van de richtlijnen in praktijk te beoordelen en op basis daarvan zo nodig aanvullende afspraken te maken over inhoud of gebruik van de richtlijnen.

Richtlijnen en certificatie

In samenwerking met de brancheorganisaties, bedrijven en overheden zijn uitvoerings- en beoordelingsrichtlijnen vastgesteld (of in ontwikkeling) op grond waarvan individuele bedrijven erkend kunnen worden wat betreft het leveren van Restauratiekwaliteit (zie bijlage 1). Een certificeringsregeling bevat de afspraken die gemaakt zijn over de juiste manier om onderhoud en restauratie aan monumenten uit te voeren (norm) en over het aantoonbaar en het systematisch borgen van die kwaliteit (borging). In veel gevallen is de norm beschreven in een apart document (uitvoeringsrichtlijn). Het Centraal College van Deskundigen Restauratiekwaliteit stelt de regelingen vast en doet zo nodig uitspraken over de juiste toepassing van de regeling. Het toezicht op het hanteren van de afspraken in praktijk berust bij een onafhankelijke partij, de certificerende instelling. Per eind 2023 beschikten acht certificerende instellingen in 2023 over een ERM-licentie om de audits ter beoordeling van aanvragen en continuering van deze certificaten te verzorgen: CUC, EBN, Hobéon, Kiwa, SKB, SGS, SKG-IKOB en SKH. Aboma en TÜVNord hebben zich inmiddels teruggetrokken als certificeerder. Zie voor de werkgebieden van deze CI's Bijlage 2.

Gecertificeerde bedrijven mogen het keurmerk Erkende Restauratiekwaliteit voeren. Met het keurmerk en bijbehorend logo is het bedrijf ook visueel herkenbaar als bedrijf dat voldoet aan de kwaliteitseisen die aan vakkundige restauratiebedrijven worden gesteld.

Registratie

Sinds 2019 is het RestauratorenRegister operationeel voor de meeste specialisaties bij het conserveren en restaureren van roerende monumenten en kunst.

Het kwalificeren van personen tot RegisterRestaurator of Senior RegisterRestaurator gebeurt door een toetsende instelling op basis van de Leidraad Vakbekwaamheidseisen.

De RegisterRestaurator mag bijgaand logo voeren.

Het Centraal College van Deskundigen Restauratiekwaliteit

Het Centraal College van Deskundigen Restauratiekwaliteit is verantwoordelijk voor het juist functioneren van de certificeringsregelingen, andere documenten en het register die onder haar beheer zijn gebracht. Het College stelt (wijzigingen van) de tekst van de regelingen, documenten en het register vast.

Het Centraal College van Deskundigen Restauratiekwaliteit is breed samengesteld zodat alle partijen die bij de kwaliteit van onderhoud en restauratie van monumenten betrokken zijn, zich in het college

vertegenwoordigd kunnen voelen. Het college bestaat uit brancheorganisaties van uitvoerende bedrijven zoals leveranciers van diensten (aannemers, architecten, specialisten, restauratoren), opdrachtgevers (zowel publieke als private opdrachtgevers) en gemeenten in de rol van bevoegd gezag en andere betrokkenen zoals de provincies en de RCE. Een (jaarlijks wisselende) vertegenwoordiging van de certificerende instellingen neemt deel als toehoorder. Het college heeft een onafhankelijke voorzitter. Het bureau van ERM verzorgt het secretariaat van het Centraal College van Deskundigen.

De samenstelling van het Centraal College van Deskundigen was aan het eind van het verslagjaar 2023 als volgt:

Naam	Functie (aandachtsgebied)	Namens
Dhr. R. van Hees	Voorzitter	ERM
Dhr. C. Braak	Secretaris	ERM
Mw. M. Alkemade	Lid (certificerende instelling)	De certificerende en toetsende instellingen
Dhr. E.J. De Bont	Lid (adviseur KOMO-stelsel)	Stichting KOMO
Dhr. S. Cuppens	Lid (hoofdaannemer)	Vakgroep Restauratie (VR)
Mw. J. van Dam	Lid (architect)	Vereniging Architecten Werkzaam in de Restauratie (VAWR)
Dhr. B. Endevoets	Lid (gespecialiseerd aannemer)	Platform Gespecialiseerde Aannemers
Mw. I. Finaly	Lid (opdrachtgever privaat)	Federatie Instandhouding Monumenten (FIM)
Dhr. J. Heijdra	Lid (provincie)	Provincies
Mw. J. Hennig	Lid (opdrachtgever publiek)	Raad voor Rijksvastgoed (RVR)
Dhr. M. van Hunen	Lid (waarnemer)	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE)
Mw. N.C. Miedema	Lid (restaurator - uitvoerend)	Restauratoren Nederland, A.R.A., Restauratie Convergent, VRN
Dhr. R.A. Slotema	Lid (gemeente)	Federatie Grote Monumentengemeenten (FGM)
Dhr. G. Tutert	Lid (opdrachtgever privaat)	Federatie Instandhouding Monumenten (FIM)

Mw. Alkemade vervangt Mw. Maring (Hobéon).

Mw. Miedema is toegetreden namens de restauratoren. Zij vervangt daarmee Mw. Herman.

3. Ontwikkeling en beheer richtlijnen en register

Stichting ERM is opgericht om de kwaliteit van het onderhouden en restaureren van monumenten op een breed gedragen kwaliteitsniveau te brengen en te houden. De activiteiten zijn gericht op overheden in de rol van bevoegd gezag, op opdrachtgevers en op opdrachtnemers (architecten, adviseurs, aannemers, restauratoren). Dit verslag beperkt zich tot de richtlijnen en het RestauratorenRegister.

Om de kwaliteit van restauraties en onderhoud aan monumenten te borgen zijn (en worden) richtlijnen voor de uitvoering van diverse werkzaamheden opgesteld. De ambitie is om te komen tot een sectorbrede set van richtlijnen en een register. De documenten moeten onderling zijn afgestemd (wat betreft structuur, begrippen, uitgangspunten), zodat deze niet alleen voor de betreffende branche, maar ook voor andere branches, voor opdrachtgevers en overheden (subsidies, vergunningen, toezicht) optimaal inzichtelijk en hanteerbaar zijn.

Ontwikkeling richtlijnen

De stand van zaken in de ontwikkeling van de richtlijnen is vermeld in Bijlage 1.

Stichting ERM heeft in 2023 twee nieuwe versies vastgesteld van bestaande richtlijnen. Op 28 maart 2023 is een versie 2.0 vastgesteld van URL 4002 Glas-in-loodpanelen. Op 13 november 2023 volgde vaststelling van een nieuwe versie van de BRL 3500: BRL ERM 3500 Erkend molenmaker, versie 2.0. In 2023 is verder gewerkt aan het ontwikkelen van URL 2007 Bouwhistorisch onderzoek en URL 4015 Beglazing met vlakglas in vensters. Deze worden naar verwachting vastgesteld in 2024. Ook de actualisatie van URL 6001 Tuinhistorisch onderzoek is opgestart.

In het verslagjaar besloot het CCvD verder tot de actualisatie van BRL 3000 Erkend Restauratie Bouwbedrijf en URL 3001 Historische Houtconstructie. Overwogen is om een afzonderlijke URL te ontwikkelen voor ‘demonteren en terugplaatsen’, maar besloten is om dit niet te doen en waar relevant bij actualisaties van richtlijnen een paragraaf toe te voegen die nader ingaat op demontage en terugplaatsen.

Verder is besloten tot het ontwikkelen van twee nieuwe URL-en: een voor verduurzamingsadvies en een voor advies bij het installeren van energie-installaties in monumenten. In 2024 zijn deze processen opgestart met als doel te komen tot vaststelling in 2025. De paragraaf m.b.t. verduurzaming in URL 2001 zal dan komen te vervallen.

Twee bestaande richtlijnen dateren al van vóór 2017: URL 4006 Historisch Voegwerk (2015) en URL 4012 Historisch metaal (2016). Besloten is om voor URL 4006 Historisch Voegwerk een actualisatieproces op te starten.

Tot slot zijn ontwikkelingen gaande om te komen tot een URL 4008 voor Stucwerk.

Vanwege de aanpassingen in wetgeving (Omgevingswet, Wkb en aanpassingen in het Burgerlijk Wetboek) per 1 januari 2024 is aanpassing nodig van de ERM-richtlijnen. Dit zal in 2024/2025 worden uitgevoerd, waarbij ook andere aandachtspunten worden meegenomen.

Ontwikkeling RestauratorenRegister

Het RestauratorenRegister kent inmiddels 28 specialismen.

Aangesloten brancheverenigingen

De volgende brancheverenigingen zijn (peildatum 31 december 2023) aangesloten bij Stichting ERM:

- Vakgroep Restauratie (restauratiebouwbedrijven) (VR)
- Vereniging van Architecten Werkzaam in de Restauratie (VAWR)
- Vereniging Timmerwerk Restauratie (VTR)
- Vereniging Restauratie Steenhouwers (VRS)
- Nederlands Gilde van Kunst-, Sier- en Restauratiesmeden (NGK)

- Nederlandse Vereniging van Leidekkers (NVvL)
- OnderhoudNL / de Restauratie Schildersbedrijven
- Gebouwschil Nederland
- Vereniging Voeggarant
- De Zinkmeesters
- Gilde Metalen Dakdekkers
- Vereniging Adviesbureaus Monumenten (VAM)
- Ondernemersvereniging van Glazeniers (OVG)
- Nederlandse Vereniging van Molenmakers (NVvM)
- Vakfederatie Rietdekkers
- Rietdekkersgilde
- Art Restorers Association (ARA)
- Restauratoren Nederland (RN)
- Vereniging Restauratoren Noord (VRN)
- Vereniging van Erfgoedhoveniers (VvEH)

Model Restauratiebestek

ERM beheert in samenwerking met Stabu (onderdeel van Ketenstandaarden) het model voor het Restauratiebestek.

Conformiteit met regelgeving

Een opdrachtgever, overheid of uitvoerend bedrijf moet erop kunnen vertrouwen dat de ERM-richtlijnen niet alleen inhoudelijk, maar ook juridisch correct zijn. Belangrijke randvoorwaarde voor de richtlijnen is dan ook dat zij de regelgeving op een juiste wijze weergeven en implementeren. Alle bestaande en nieuwe ERM-documenten worden getoetst op de vraag of zij voldoen aan de regelgeving. Waar aanpassingen nodig zijn, worden deze verwerkt.

Met de inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) per 1 januari 2024 wordt de aanpassing van de richtlijnen op deze wetgeving aandachtspunt.

Afstemming met Kennis-en-Kunde-regeling

Sinds 2015 zijn de Kennis-en-Kunde-regeling (van oorsprong Gelders) en de ERM-regelingen beter op elkaar afgestemd, met inachtneming van de verschillen tussen beide regelingen. Voor (een deel van) de uitvoeringsregelingen onder de BRL-en 3000, 4000 en 6000 bestaan er inmiddels mogelijkheden tot certificering in combinatie met de K+K-regeling.

Relatie met onderwijs

ERM werkt samen met de restauratiebranche, het onderwijs en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed bij het ontwikkelen van opleidingen voor zo veel mogelijk restauratiedisciplines, die aansluiten bij de behoefte van de restauratiesector en de arbeidsmarkt. Het Nationaal Centrum Erfgoedopleidingen (NCE) beheert en ontwikkelt deze opleidingen voor erfgoedprofessionals. Deze opleidingen sluiten aan op de uitvoeringsrichtlijnen van Stichting ERM.

Richtlijnen en instandhoudingssubsidie

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verwijst sinds 2015 bij aanvragen voor de Subsidieregeling instandhouding monumenten (SIM) naar uitvoeringsrichtlijnen van ERM. De richtlijnen worden van toepassing verklaard voor zover dat voor het betreffende project relevant is.

4. Verslag certificering 2023 per branche

4.1. BRL 1000 Erkend Restauratie-architectenbureau, i.c.m. URL 1001 en URL 2001

BRL 1000 (versie 2.1 d.d. 21 mei 2021) beschrijft de borging van de kwaliteit van de werkzaamheden van restauratie-architectenbureaus. De BRL 1000-gecertificeerde architectenbureaus laten zich daarbij certificeren voor twee uitvoeringsrichtlijnen:

- URL 1001 Restauratievisie en ontwerp (versie 1.0 d.d. 6 november 2020): een uitvoeringsrichtlijn voor visie en ontwerp wat betreft transformatie, onderhoud, restauratie en verduurzaming.
- URL 2001 Bouwkundig Advies (versie 3.1 d.d. 6 november 2020): Uitvoeringsrichtlijn voor technische uitwerking en bouwbegeleiding van transformatie, onderhoud, restauratie en verduurzaming. (Certificering voor deze URL is ook mogelijk onder BRL 2000, zie par. 4.2).

Tijdens audits wordt het kantoor van het te beoordelen bureau bezocht en ook projecten in uitvoering. Tijdens de Initiële toets en de vierjaarlijkse Herhalingsstoets wordt de interne organisatie en het kwaliteitsmanagementsysteem conform BRL 1000 besproken. Actuele projecten worden getoetst op de kwaliteitscriteria uit de URL 1001 en URL 2001. Verantwoording en vastlegging van restauratiekeuzes is daarbij een belangrijk onderwerp. Na controletoeetsen in het tweede, derde en vierde jaar vindt een herhalingsstoets plaats, en vervolgens weer drie controletoeetsen, etc. Bij de controletoeetsen wordt steekproefsgewijs gecontroleerd of het bureau nog aan de eisen voldoet en of eerdere bevindingen adequaat zijn aangepakt of verholpen.

In 2023 zijn alle bureaus beoordeeld op de BRL 1000 en de URL-en 1001 en 2001. Certificering wordt uitgevoerd door Hobéon. Erkende architecten verenigen zich in de Vereniging van Architecten Werkzaam in de Restauratie (VAWR).

BRL 1000: statistieken certificering

	2023	2022	2021	2020	2019
Aantal certificaathouders aan begin van verslagjaar	18	16	18	18	18
Aantal certificaathouders aan einde van verslagjaar	20 ³	18 ⁴	16 ⁵	18	18
Aantal nieuwe certificaten in het verslagjaar	2	2	0	1	0
Aantal uit te voeren audits in het verslagjaar	20	18	16	9	9
Aantal uitgevoerde audits in het verslagjaar	19	18	16	9	9
Aantal niet-uitgevoerde audits	0	0	0	0	0
Aantal opgeschorte certificaten	0	0	0	0	0
Aantal ingetrokken certificaten	0	0	0	0	0
Aantal beëindigde certificaten	0	0	2	1	0
Ontvangen klachten van derden	0	0	0	0	0
sancties/vervolgacties	0	0	0	0	0

Controleaspecten/toetspunten. Paragrafen waarop geen bevindingen zijn gedaan, zijn niet weergegeven.

Eén audit is niet uitgevoerd. Deze zal in 2024 plaatsvinden. Er zijn twee nieuwe gecertificeerde bureaus bijgekomen. Verder is er één bureau opgegaan voor een initiële toets, maar deze heeft deze niet behaald. Dit bureau heeft besloten voorlopig af te zien van certificering.

³ Enkele bedrijven hebben meerdere vestigingen; in totaal betreft het 24 certificaten.

⁴ Enkele bedrijven hebben meerdere vestigingen; in totaal betreft het 22 certificaten.

⁵ Enkele bedrijven hebben meerdere vestigingen; in totaal betreft het 20 certificaten.

(A = aandachtspunt, V = verbeterpunt, T = tekortkoming)

Toetspunt	Omschrijving eis	A	V	T
BRL 1000 Erkend Restauratie-architectenbureau, versie 2.1				
2	Eisen aan de organisatie	5		
2.2	Eisen aan de interne organisatie	2	1	
2.3.2	Referentielijst			
2.4	Scholingsplan	3		
4	Eisen aan het kwaliteitssysteem	7		
4.1	Eisen aan het kwaliteitssysteem	2		
4.1a	Interne audits			
4.1g	Projectevaluaties			
4.2	Verantwoordelijkheid directie (management review)	5		
Subtotaal		12	1	
URL 1001 Restauratievisie en ontwerp, versie 1.0				
2	Kennis	1		
2.3	Kennis interne beoordeling	1		
3	Visie	4		
3.2 en 3.3	Visie	4		
Subtotaal		5		
URL 2001 Bouwkundig advies monumenten (incl. verduurzaming) versie 3.1				
7	Eisen aan verduurzamingsadviezen (energieprestatie)	1		
7.1	Verduurzamingsproces en typen advies	1		
Subtotaal		1		
TOTAAL		18	1	

In 2023 zijn er tijdens audits geen tekortkomingen geconstateerd. Wel zijn er 18 aandachtspunten gesignaleerd en 1 verbeterpunt. Het valt op dat er in 2023 minder aandachts- en verbeterpunten zijn geconstateerd dan in 2022, vooral op het onderdeel Eisen aan het kwaliteitssysteem van de BRL 1000 (7 in 2023 t.o.v. 18 in 2022). De aandachtspunten met betrekking tot de Eisen aan de organisatie van de BRL zijn ongeveer gelijk gebleven. En ook de aandachtspunten voor de URL 1001 en 2001 zijn redelijk gelijk gebleven. Het aantal verbeterpunten is met één gezakt.

Tot slot

Momenteel worden de audits uitgevoerd door twee lead-auditoren. In 2024 zal een kalibratie-sessie plaatsvinden (met zowel de lead-auditoren als de vakauditoren). De paragraaf m.b.t. verduurzaming in URL 2001 zal worden verzelfstandigd in een eigen richtlijn, te realiseren in 2025/begin 2025.

4.2. BRL 2000 Erkend Monumenten Adviesbureau (EMA), i.c.m. URL 2001, URL 2002, URL 2003, URL 2004, URL 2005 en URL 2006

Sinds mei 2021 geldt voor *BRL Erkend Monumenten Adviesbureau* (EMA) (BRL ERM 2000) versie 5.0.

De bijbehorende richtlijnen zijn:

- URL 2001 *Bouwkundig Advies Monumenten* (versie 3.1, d.d. 6 november 2020), URL 2002 *Molenadvies* (versie 1.0, d.d. 20 maart 2015)
- URL 2003 *Betonrestauratie - Advies* (versie 1.1, d.d. 21 mei 2021)
- URL 2004 *Kleurhistorisch onderzoek* (versie 1.0, d.d. 17 juni 2016)
- URL 2005 *Gebouwinspecties* (versie 1.1, d.d. 6 mei 2020)
- URL 2006 *Schouwen van gebouwde monumenten* (versie 1.0, d.d. 21 mei 2021)

Adviesbureaus die zich willen laten certificeren voor BRL EMA 2000 kunnen kiezen voor een of meer van de bijbehorende URL's. Onder voorwaarden kunnen audits voor verschillende URL-en gecombineerd worden uitgevoerd.

Certificering wordt verzorgd door Hobéon en SKG-IKOB (de laatste alleen voor URL 2003). Voor de URL-en 2004 en 2006 zijn nog geen certificaten verleend.

Eind 2023 waren 10 adviesbureaus gecertificeerd onder BRL 2000. Zeven van hen zijn gecertificeerd voor URL 2001 Bouwkundig advies, waarvan drie ook voor Molenadvies en twee andere voor ook URL 2005 Gebouwinspecties.

Daarnaast was er één adviesbureau gecertificeerd voor alleen URL 2002 Betonrestauratie-advies en één bureau alleen voor URL 2005 Gebouwinspecties.

Daarnaast zijn er ook 20 architectenbureaus gecertificeerd voor BRL 2001 Bouwkundig advies (zie verslaglegging hierover in paragraaf 4.1) en één daarvan ook voor BRL 2002 Molenadvies.

Het resultaat is: 30 certificaathouders (20 architectenbureaus en 10 adviesbureaus) voor een van de advies-URL-en, met als gevolg 28 certificaathouders voor URL 2001, 4 voor URL 2002, 1 voor URL 2003 en 4 voor URL 2005.

BRL1000/BRL 2000 voor advies-URL-en: statistieken certificering

	2023	2022	2021	2020	2019
Aantal certificaathouders aan begin van verslagjaar	29	24	23	13	7
Aantal certificaathouders aan einde van verslagjaar	30	29	24	23	13
Aantal nieuwe certificaten in het verslagjaar	2	5	2	11	6
Aantal uit te voeren audits in het verslagjaar	29	29	24	23	12
Aantal uitgevoerde audits in het verslagjaar	28	29	24	23	12
Aantal niet-uitgevoerde audits	0	0	0	0	1
Aantal ingetrokken certificaten	1	0	0	0	0
Aantal beëindigde certificaten	1	0	2	0	1
Ontvangen klachten van derden	1	0	0	0	0
Sancties/vervolgacties (intrekking)	1	0	0	0	0

Drie audits zijn uitgesteld tot 2024, om verschillende redenen. Vanwege het niet kunnen bereiken van het bureau en het ontvangen van een klacht is besloten één certificaat in te trekken. Daarnaast is één bureau gestopt in 2023. Er zijn twee nieuwe gecertificeerde bureaus bijgekomen in 2023.

In onderstaande tabel staan alleen de bevindingen weergegeven voor de certificaten van de *adviesbureaus* die zich lieten certificeren voor BRL 2000 in combinatie met URL 2001, URL 2002 en/of URL 2005.

Voor de overige URL-en zouden de bevindingen vanwege het lage aantal certificaathouders te veel te herleiden kunnen zijn tot een specifieke certificaathouder, daarom zijn deze niet weergegeven.

Voor de bevindingen van de audits bij *architecten* voor URL 2001 zie paragraaf 4.1.

Controleaspecten/toetspunten. Paragrafen waarop geen bevindingen zijn gedaan, zijn niet weergegeven.

	Toetspunt	Aandachts- punt	Verbeter- punt	Tekort- koming
BRL ERM 2000				
4.1	Kwaliteitssysteem	1		
4.2	Management Review	1		
4.3	Klachten be- en afhandeling	1		
Subtotaal		3	0	0
URL 2001 Bouwtechnisch Advies Monumenten		0	0	0
URL 2002 Molenadvies				
4.3.1	Planvorming algemeen	1		
Subtotaal		1	0	0
URL 2005 inspectie monumentale gebouwen				
3.1	Uitgangspunten voor het nemen van beslissingen over onderhoud en restauratie		1	
Subtotaal		0	1	0
Totaal		4	1	0

In kalenderjaar 2023 zijn er aanzienlijk minder aandachtspunten en verbeterpunten geconstateerd. Vooral bij de BRL 2000 is een afname van aandachtspunten te zien, van 15 in 2022 naar 3 in 2023. Dit is mogelijk te verklaren door een toename in aandachtspunten in 2022 (door wisseling van leadauditors), nu passen de aantallen beter in de trends van de afgelopen jaren. Daarnaast is het waarschijnlijk dat bureaus de aandachtspunten van het voorgaande jaar ter harte hebben genomen waardoor tekortkomingen van vorig jaar nu opgelost zijn. Daarnaast viel het een van de auditoren op dat bureaus niet doorlopend bezig zijn met het bijhouden van de kwaliteitsstukken en dan op het laatste moment gaan nadenken over de documenten voor de komende audit. Dan komen ze nogal eens in tijdnood en vragen ze uitstel aan. Overigens zijn er soms ook interne problemen waardoor ze niet op tijd klaar zijn.

Momenteel worden de audits uitgevoerd door twee lead-auditoren. In 2024 zal een kalibratie-sessie plaatsvinden (met zowel de lead-auditoren als de vakauditoren).

In 2023 is gewerkt aan het ontwikkelen van de URL 2007 Bouwhistorisch onderzoek. Deze wordt in 2024 vastgesteld. Verder zijn twee nieuwe URL-en in ontwikkeling: een voor verduurzamingadvies en een voor advies van het installeren van energie-installaties in monumenten. Deze worden naar verwachting in 2025 gerealiseerd. De paragraaf m.b.t. verduurzaming in URL 2001 zal dan komen te vervallen.

4.3. BRL 3000 Erkend Restauratie Bouwbedrijf (hoofdaannemers) i.c.m. URL 3001 en URL 4003

Bij de uitvoering van werken als hoofdaannemer in de restauratie is in 2022 de *Beoordelingsrichtlijn Erkend Restauratie Bouwbedrijf (BRL 3000 ERB)* versie 2.3 d.d. 06-11-2020 van toepassing. Bedrijven worden aan deze BRL getoetst op bedrijfsorganisatie en restauratievakmanschap.⁶

Sinds 2018 zijn hoofdaannemers die certificering aanvragen voor BRL 3000 verplicht zich ook te laten toetsen op URL 3001 Historische houtconstructies (in 2022: versie 1.1, d.d. 6-11-2022) én URL 4003 Historisch metselwerk (in 2022: versie 1.3, d.d. 6-11-2022). Uitzondering zijn aannemers voor alleen waterbouwkundige werken; deze kunnen zich ook alleen voor URL 4003 laten certificeren.

Kiwa Nederland en EBN waren in 2023 gerechtigd de certificering uit te voeren voor BRL 3000 in combinatie met URL 3001 (en URL 4003). Aboma heeft zich teruggetrokken als certificeerder.

BRL 3000: statistieken certificering

	2023	2022	2021	2020	2019
Aantal certificaathouders aan begin van verslagjaar	55	55	53	47	13
Aantal certificaathouders aan einde van verslagjaar	54	55	55	53	14
Aantal nieuwe certificaten in het verslagjaar	0	1	3	6	2
Aantal uit te voeren audits in het verslagjaar	55	55	51	53	14
Aantal uitgevoerde audits in het verslagjaar	55	54	53	53	14
Aantal beëindigde certificaten	0	1	1	0	1
Aantal opgeschorte certificaten	1	0	0	0	0
Ontvangen klachten van derden	0	0	0	1	0
Sancties/vervolgacties (extra bezoeken)	0	0	0	0	0

Per eind 2023 waren 54 certificaten verleend voor BRL 3000, waarvan 40 door EBN en 14 door Kiwa. Twee bedrijven waren alleen gecertificeerd voor waterbouwkundige werken en deze zijn daarnaast dus alleen gecertificeerd voor URL 4003. De andere bedrijven hadden een certificaat voor zowel URL 3001 als URL 4003.

Eén certificaat is tijdelijk opgeschort omdat het bedrijf meerdere jaren achter elkaar soortgelijke werkzaamheden niet aantoonbaar konden maken. Deze werkzaamheden zijn inmiddels weer aantoonbaar gemaakt en het certificaat is weer actief.

⁶ ERB-erkende bedrijven voldoen ook aan de Kennis+Kunde-regeling van de provincie Gelderland wat betreft metselen en timmeren.

Controleaspecten/toetspunten. Paragrafen waarop geen bevindingen zijn gedaan, zijn niet weergegeven.

BRL 3000	Controleaspect	A	V	T
H4 Eisen aan het bedrijf				
4.1	Restauratiebouwbedrijf	1		
4.6	Beleid	1	1	
4.7	Overlegstructuur	2	1	
4.7	Opleiding, ervaring en scholingsplan		1	
4.8	Inkoop	2		
4.10	Wet- en regelgeving	2		
4.11	Bedrijfsuitrusting (m.n. werkplaats)	2		
4.12.1	Kennis en opleiding	3		
4.12.6	Scholingsplan (actueel en in uitvoering)	1		
<i>Subtotaal</i>		<i>11</i>	<i>3</i>	
H5 Eisen aan de organisatie				
5.3	Inkoop	7		
5.3.4	Onderaanneming	1		
5.3.5	Bevestigen opdracht	4		
5.8	Evaluatie	5		
<i>Subtotaal</i>		<i>17</i>		
H6 Eisen aan het restauratieproces				
6.2	Vastlegging volgens de restauratieladder	3		
<i>Subtotaal</i>		<i>3</i>		
H7 Eisen aan het proces				
7.1.2	Projectplannen	2		
7.1.3	Werkplannen	3		
7.1.4	Keuringsplannen	1		
7.2.3	URL 3001 Historische Houtconstructies	1	1	
7.2.4	URL 4003 Historisch Metselwerk	8		
7.6	Uitvoering	1		
<i>Subtotaal</i>		<i>16</i>	<i>1</i>	

H9 Eisen aan het kwaliteitssysteem				
9.3	Directiebeoordeling (management review)	4		
9.4	Verantwoordelijkheden en bevoegdheden	1		
9.7	Beheersing van documenten en gegevens	1		
9.8	Behandeling van klachten en afwijkingen	1		
9.9	Meetmiddelen	1	1	
<i>Subtotaal</i>		8	1	
TOTAAL		55	5	0

Er is sprake van toename van het aantal aandachtspunten wat betreft het voldoen aan BRL 3000. In 2022 waren dat er nog 41. De aandachtspunten hebben betrekking op verschillende onderdelen, zoals de actualisatie van documentatie, de aantoonbaarheid van werkzaamheden (vooral metselwerk), de actualisatie van projectplannen en opleidingsdocumentatie. Bij 5.3 (inkoop) ging het over de uitvraag, namelijk het niet vermelden van de verplichting om te voldoen aan URL 3001 en URL 4003.

URL 3001	Controleaspect	A	V	T
3.2	Vorbereiding	3		
3.2.6	Bijzondere risico's	2		
3.3.3	Aftekenen en uitzetten van houtconstructies	1		
3.3.4	Slopen – demonteren – stutten – stempelen – hulpconstructies	1		
3.9.3	Voorschriften voor beheer en onderhoud	1		
4.5	Metalen (ijzer, staal, lood, zink en koper)	1		
TOTAAL		9	0	0

URL 4003	Controleaspect	A	V	T
3.2	Vorbereiding		2	
3.4	Metselen	2		
4.3 t/m 4.6	Bindmiddelen	1		
4.12	Metselmortel – samenstelling, hechtproeven	1		
TOTAAL		4	2	0

In 2024 wordt een proces opgestart om BRL 3000 en in samenhang daarmee URL 3001 te actualiseren.

4.4. BRL 3500 De erkende molenmaker

Voor het restaureren van historische molens is de BRL ERM 3500 'De Erkende Molenmaker 2012' van toepassing (versie 1.2, d.d. 6 november 2020). Deze beoordelingsrichtlijn is opgesteld in samenwerking met de Nederlandse Vereniging van Molenmakers (NVVM). Kiwa was in 2023 de certificerende instelling bij deze BRL.

BRL 3500: statistieken certificering

	2023	2022	2021	2020	2019
Aantal certificaathouders aan begin van verslagjaar	7	6	5	6	7
Aantal certificaathouders aan einde van verslagjaar	9	7	5	5	6
Aantal nieuwe certificaten in het verslagjaar	2	1	0	0	0
Aantal uit te voeren audits in het verslagjaar	9	7	7	6	6
Aantal uitgevoerde audits in het verslagjaar	9	7	7	5	5
Aantal niet-uitgevoerde audits	0	0	0	1	1
Aantal opgeschorte certificaten	0	0	0	0	0
Aantal ingetrokken certificaten	0	0	0	0	0
Aantal beëindigde certificaten	0	0	0	1	1
Ontvangen klachten van derden	0	0	0	0	0
Sancties/vervolgacties	0	0	0	0	0

Controleaspecten/toetspunten. Paragrafen waarop geen bevindingen zijn gedaan, zijn niet weergegeven. (A = aandachtspunt, V = verbeterpunt, T = tekortkoming)

BRL 3500		A	V	T
H4 Eisen aan het beleid en kwaliteitszorg				
4.1	Bedrijfsgeschiedenis	1		
4.2	Inzicht in producten en diensten	6		
4.7	Evaluaties	1	1	
4.9	Klanttevredenheidsverklaringen		1	
H5 Kennis en Kunde binnen het bedrijf				
5.6	Scholingsplan		1	
H6 Primair Proces				
6.10	Bijzondere processen en kritische omgevingscondities			
6.11	Oplevering	2	1	
Totaal		10	4	0

De aandachtspunten zitten vooral in de vastlegging van zaken zoals de BRL voorschrijft. Er wordt veel mondeling afgesproken en minder vastgelegd (klanttevredenheid, bedrijfsgeschiedenis, procesverbaal etc.) en soms worden zaken te summier beschreven (scholingsplan).

De molenmakers vormen een kleine maar stabiele club. Er wordt er een hoge standaard nagestreefd en behaald.

Op 13 november 2023 is een nieuwe versie van de BRL 3500 vastgesteld: BRL ERM 3500 Erkend molenmaker versie 2.0. Voor 2024 worden verdere aanpassingen voorzien.

4.5. URL 4001 Historisch timmerwerk

Inleiding

Voor historisch timmerwerk door restauratietimmerbedrijven geldt BRL ERM 4000 (versie 2.0, d.d. 21 mei 2021) in combinatie met URL 4001 Historisch Timmerwerk (versie 1.1, d.d. 6-11-2020). Audits en certificering worden uitgevoerd door SKH, EBN en Kiwa. De audits vinden twee keer per jaar plaats. Er zijn twee nieuwe certificaathouders bijgekomen.

URL 4001: statistieken certificering

	2023	2022	2021	2020	2019
Aantal certificaathouders aan het begin van het verslagjaar	7	5	6	6	6
Aantal certificaathouders aan het eind van het verslagjaar	6	7	6	6	6
Aantal nieuwe certificaten in het verslagjaar	0	2	0	0	0
Aantal uit te voeren audits in het verslagjaar	14	14	12	6	12
Aantal uitgevoerde audits in het verslagjaar	11	12	12	6	12
Aantal opgeschorte certificaten	0	0	0	0	0
Aantal ingetrokken certificaten	0	0	0	0	0
Aantal beëindigde certificaten	1	0	1	0	0
Ontvangen klachten van derden	0	0	0	0	0
Sancties/vervolgacties	0	0	0	0	0

Van één certificaathouder eindigde het certificaat in december 2023. Deze certificaathouder heeft het voornemen zich in 2024 opnieuw te laten certificeren in 2024 (bij een andere CI).

BRL 4000	Controleaspect	A	T	A
5.2.1	Management review	1		
TOTAAL		1	0	0

URL 4001	Controleaspect	A	V	T
2.5	Opleiding	1		
2.6	Eisen aan de continuïteit van de kennis	1		
3.1	Beleid	1		
3.1.2	Restauratiecategorieën	1		
3.3.2	Beschermende maatregelen	1		
4.1.1.	Uitgangspunten voor het nemen van beslissingen bij onderhoud en restauratie, ethiek			
5.3	Repareren geveltimmerwerk en binnentimmerwerk	1		
TOTAAL		6	0	0

4.6 URL 4002 Glaspanelen in lood

Glazeniersbedrijven konden zich in 2023 laten certificeren voor URL 4002 Glaspanelen in lood (versie 1.2, d.d. 26 juni 2015) in combinatie met de Beoordelingsrichtlijn Onderhoud en Restauratie van Monumenten (BRL ERM 4000 versie 2.0, d.d. 21-05-2021).

Een certificaathouder kan een procescertificaat behalen voor toepassingsgebied(en) vooronderzoek/advies met betrekking tot de instandhouding van glaspanelen en/of uitvoering van werkzaamheden aan glaspanelen. Deze deelcertificaten kunnen los van elkaar worden behaald.

In 2023 was Kiwa de uitvoerende certificerende instelling.

Glazeniersbedrijven kunnen zich laten certificeren voor URL 4002 Glaspanelen in lood (versie 1.2, d.d. 26 juni 2015) in combinatie met de Beoordelingsrichtlijn Onderhoud en Restauratie van Monumenten (BRL ERM 4000 versie 2.0, d.d. 21-05-2021).

URL 4002: statistieken certificering

	2023	2022	2021
Aantal certificaathouders aan begin van verslagjaar	1	1	1
Aantal certificaathouders aan einde van verslagjaar	1	1	1
Aantal nieuwe certificaten in het verslagjaar	0	0	0
Aantal uit te voeren audits in het verslagjaar	1	1	1
Aantal uitgevoerde audits in het verslagjaar	1	1	1
Aantal opgeschorte certificaten	0	0	0
Aantal ingetrokken certificaten	0	0	0
Aantal beëindigde certificaten	0	0	0
Ontvangen klachten van derden	0	0	0
Sancties/vervolgacties	0	0	0

Het aantal certificaathouders is hetzelfde gebleven. Ook in 2023 is er één certificaathouder voor URL 4002. Tijdens de audit zijn enkele aandachtspunten geconstateerd, echter géén verbeterpunten of tekortkomingen.

In 2023 is verder gewerkt aan de herziening van URL 4002 Glaspanelen in lood; versie 2.0 is op 28 maart 2023 vastgesteld met als titel Glas-in-loodpanelen. In samenhang hiermee wordt gewerkt aan een nieuwe URL 4015 voor glasvensters waar het NIET glas in lood betreft.

4.7. URL 4003 Historisch metselwerk

Sinds 2014 is de URL 4003 Historisch Metselwerk van kracht. Deze URL wordt bij het certificeren van *gespecialiseerde aannemers* gecombineerd met BRL ERM 4000. Voor het historisch metselwerk geldt URL 4003 Historisch metselwerk (versie 1.3, d.d. 06-11-2020) en de Beoordelingsrichtlijn Onderhoud en restauratie van monumenten' (BRL ERM 4000, versie 2.0 d.d. 21-05-2021).

Daarnaast is certificatie voor URL 4003 sinds 2018 verplicht voor *hoofdaannemers* die zich laten certificeren onder BRL 3000 (zie par. 4.3 BRL 3000 Erkend Restauratie Bouwbedrijf voor meer informatie over certificering voor URL 4003 onder BRL 3000).

De gegevens in deze paragraaf betreffen alleen die voor URL 4003 in combinatie met BRL 4000 voor gespecialiseerde aannemers. Hierbij zijn Kiwa en SKG-IKOB certificeerder. Er wordt jaarlijks 1 kantooraudit en minimaal 1 bouwplaats-audit per certificaathouder uitgevoerd. De certificaathouder meldt aan waar een bouwplaats-audit kan worden uitgevoerd.

De mogelijkheid bestaat om de audit voor URL 4003 te combineren met die voor URL 4006.

URL 4003: statistieken certificering

	2023	2022	2021	2020	2019
Aantal certificaathouders aan begin van verslagjaar	2	2	1	3	3
Aantal certificaathouders aan einde van verslagjaar	2	2	2	1	3
Aantal nieuwe certificaten in het verslagjaar	0	0	1	0	0
Aantal uit te voeren audits in het verslagjaar	2	2	2	3	3
Aantal uitgevoerde audits in het verslagjaar	2	2	2	1	3
Aantal niet-uitgevoerde audits	0	0	0	2	0
Aantal opgeschorte certificaten	0	0	0	0	0
Aantal ingetrokken certificaten (faillissement)	0	0	0	0	0
Aantal beëindigde certificaten	0	0	0	2	0
Ontvangen klachten van derden	0	0	0	0	0
Sancties/vervolgacties	0	0	0	0	0

In 2023 zijn er twee audits uitgevoerd. Tijdens deze audits zijn geen tekortkomingen, verbeter- of aandachtspunten geconstateerd.

4.8. URL 4005 Betonrestauratie – Realisatie

De uitvoeringsrichtlijn Betonrestauratie - Realisatie (URL 4005; versie 1.1 d.d. 21-05-2021) beschrijft de werkzaamheden bij het restaureren van historisch beton, en de restauratie van monumenten. Een certificaathouder moet ook voldoen aan de eisen in de Beoordelingsrichtlijn 'Onderhoud en restauratie van monumenten' (BRL ERM 4000, versie 2.0 d.d. 21-05-2021).

Er wordt jaarlijks 1 kantooraudit en minimaal 1 bouwplaatsaudit per certificaathouder uitgevoerd. De certificaathouder meldt waar een bouwplaatsaudit kan worden uitgevoerd
Uitvoerende certificerende instellingen zijn SGS Intron en SKG-IKOB.

URL 4005: Statistieken certificering

	2023	2022	2021
Aantal certificaathouders aan begin van verslagjaar	3	3	0
Aantal certificaathouders aan einde van verslagjaar	3	3	3
Aantal nieuwe certificaten in het verslagjaar	0	0	3
Aantal uit te voeren audits in het verslagjaar	3	3	3
Aantal uitgevoerde audits in het verslagjaar	3	3	3
Aantal opgeschorte certificaten	0	0	0
Aantal ingetrokken certificaten	0	0	0
Aantal beëindigde certificaten	0	0	0
Ontvangen klachten van derden	0	0	0
Sancties/vervolgacties	0	0	0

Controleaspecten/toetspunten (paragrafen waarop geen bevindingen zijn gedaan, zijn niet weergegeven). (A = aandachtspunt, V = verbeterpunt, T = tekortkoming)

BRL 4000	Controleaspect	A	V	T
H3 Eisen aan de organisatie				
3.1	Beleid		1	
<i>Subtotaal</i>		0	1	0
H4 Eisen aan het proces				
4.1	Algemeen		2	
4.2	Eisen aan het restauratieproces	1		0
<i>Subtotaal</i>		1	2	0
H5 Eisen aan het kwaliteitssysteem				
5.5	Externe kwaliteitsbewaking		1	
<i>Subtotaal</i>		0	1	0
TOTAAL		1	4	0

De verbeterpunten betreffen vraagstelling of werkzaamheden vergunningsplichtig zijn, waardestelling en vastlegging van uitgangspunten. Het aandachtspunt betreft toepassing van het werkplan.

URL 4005	Controleaspect	A	V	T
H3 Eisen aan het proces				
3.1	Algemeen	1		
3.3	Contractvorming	2		
3.9	Keuring en controle	1		
TOTAAL		4	0	0

De aandachtspunten betreffen verbetering uitgangspunten, uitbreiding van vastlegging en beoordeling van proefvakken en niet registreren van alle relevante keuringen.

Het aantal gecertificeerden neemt naar verwachting in 2024 licht toe.

4.9. URL 4006 Historisch voegwerk

Voor de historische voegers die zich toeleggen op het restaureren van monumenten geldt URL 4006 Historisch voegwerk (versie 2.1, d.d. 26 juni 2015) en de Beoordelingsrichtlijn Onderhoud en restauratie van monumenten' (BRL ERM 4000, versie 2.0 d.d. 21-5-2021).

Kiwa, SKG-IKOB en EBN waren in 2023 de uitvoerende certificerende instellingen.

Bedrijven met een certificaat volgens de BRL 4000/URL4006 voldoen automatisch ook aan de eisen van de Kennis+Kunde-regeling van de provincie Gelderland wat betreft voegen.

URL 4006: statistieken certificering

	2023	2022	2021	2020	2019
Aantal certificaathouders aan het begin van het verslagjaar	8	8	5	9	9
Aantal certificaathouders aan het einde van het verslagjaar	7	8	8	5	9
Aantal nieuwe certificaten in het verslagjaar	0	0	3	0	0
Aantal uit te voeren audits in het verslagjaar	8	8	8	9	9
Aantal uitgevoerde audits in het verslagjaar	7	7	8	5	9
Aantal opgeschorte certificaten	1	0	0	0	0
Aantal ingetrokken certificaten	0	0	0	0	0
Aantal beëindigde certificaten	0	0	0	4	0

Bij één certificaathouder zijn in 2023 geen werken onder ERM uitgevoerd, daarom kon daar geen bouwplaats-audit plaatsvinden. Voor een ander certificaat heeft in 2024 de audit plaatsgehad. Voor nog weer een andere certificaathouder is het certificaat (tijdelijk?) beëindigd.

Bij de audits zijn in 2023 geen aandachtspunten, verbeterpunten of tekortkomingen geconstateerd.

4.10. URL 4007 Steenhouwwerk

Voor steenhouwers die zich toeleggen op het restaureren van monumenten geldt URL 4007 Restauratie Steenhouwwerk (versie 2.0 d.d. 21 mei 2021) en de Beoordelingsrichtlijn Onderhoud en restauratie van monumenten' (BRL ERM 4000, versie 2.0 d.d. 21-5-2021).
 Kiwa certificeert voor deze richtlijn.

URL 4007: statistieken certificering

	2023	2022	2021	2020	2019
Aantal certificaathouders aan begin van verslagjaar	4	4	4	5	5
Aantal certificaathouders aan einde van verslagjaar	4	4	4	4	5
Aantal nieuwe certificaten in het verslagjaar	0	0	0	0	0
Aantal uit te voeren audits in het verslagjaar	4	4	4	5	5
Aantal uitgevoerde audits in het verslagjaar	4	0	4	4	5
Aantal niet-uitgevoerde audits	0	0	0	1	0
Aantal opgeschorte certificaten	0	0	0	0	0
Aantal ingetrokken certificaten (faillissement)	0	0	0	0	0
Aantal beëindigde certificaten	0	0	0	1	0
Ontvangen klachten van derden	0	0	0	0	0
Sancties/vervolgacties	0	0	0	0	0

Tijdens de audits zijn geen aandachtspunten, verbeterpunten of tekortkomingen geconstateerd.

4.11. URL 4009 Historisch schilderwerk

Voor historisch schilderwerk geldt de Uitvoeringsrichtlijn ‘Restauratie Historisch Schilderwerk’ (versie 2.1 d.d. 21-05-2021) en de Beoordelingsrichtlijn Onderhoud en restauratie van monumenten’ (BRL ERM 4000, versie 2.0 d.d. 21-5-2021). Certificering volgens deze regeling wordt verzorgd door Kiwa.

URL 4009: statistieken certificering

	2023	2022	2021	2020	2019
Aantal certificaathouders aan begin van verslagjaar	25	21	16	14	15
Aantal certificaathouders aan einde van verslagjaar	29	25	20	16	14
Aantal nieuwe certificaten in het verslagjaar	5	6	4	4	1
Aantal uit te voeren audits in het verslagjaar	30	21	20	16	14
Aantal uitgevoerde audits in het verslagjaar	30	20	20	16	12
Aantal niet-uitgevoerde audits (alsnog uitgevoerd in volgend verslagjaar)	0	1	0	0	2
Aantal opgeschorte certificaten	0	0	0	0	0
Aantal ingetrokken certificaten	0	0	0	0	0
Aantal beëindigde certificaten	1	2	0	2	2
Ontvangen klachten van derden	0	0	0	0	0
Sancties/vervolgacties (extra bezoeken)	0	0	0	0	0

Het beëindigde certificaat is in 2024 weer verlengd.

Controleaspecten/toetspunten. Paragrafen waarop geen bevindingen zijn gedaan, zijn niet weergegeven. (A = aandachtspunt, V = verbeterpunt, T = tekortkoming)

BRL 4000		A	V	T
H2 Eisen aan het bedrijf				
2.2	Bedrijfsprofiel			1
2.6	Eisen aan de continuïteit van de kennis	1		
Subtotaal		1	0	1
H3 Eisen aan de organisatie				
3.2	Overlegstructuur	1		
3.4	Beoordeling toeleveranciers / onderaannemers		1	
Subtotaal		1	1	0
H4 Eisen aan het proces				
4.1.2	Vastlegging volgens restauratieladder (Restauratiecategorieën)	1	1	
4.2.1	Bouwtechnische en bouwhistorische opname	1		
4.2.4	Onderaanneming	1	1	
4.3	Goedkeurmomenten		1	
Subtotaal		3	3	0
H5 Eisen aan het systeem voor interne kwaliteitsbewaking				
5.1	Algemeen	3		
5.2.1	Management review	1		
5.4	Meetmiddelen	1		
Subtotaal		5	0	0

URL 4009	Controleaspect 2023	A	V	T
	Eisen aan het proces Historisch Schilderwerk			
3.1.1	Uitgangspunten voor het nemen van beslissingen bij onderhoud en restauratie		1	
5	Kennis en ervaring	2		
Subtotaal		2	1	0
Totaal		12	5	1

De aandachtspunten gaan vooral over het voldoende vastleggen van afspraken en overleggen. Dit komt ook bij andere regelingen binnen de BRL 4000 terug, stelt de CI.

Voor 2024 voorziet de CI opnieuw een toename van het aantal certificaten. Er worden veel offertes aangevraagd voor certificering.

Ook in deze branche dreigt een personeelstekort. Voor ervaren restauratieschilders die met pensioen gaan, is nog te weinig opvolging. In opleidingsplannen is daarvoor nog onvoldoende aandacht.

4.12. URL 4010 Historisch leidak

De uitvoeringsrichtlijn Historisch Leidak Maasdekking en Rijndekking (URL 4010, versie 2.1 d.d. 26-11-2021) beschrijft de werkzaamheden bij het dekken van daken, met natuurleien (zowel Maas- als Rijndekking) bij onderhoud en de restauratie van monumenten. Een certificaathouder moet ook voldoen aan de eisen in de Beoordelingsrichtlijn 'Onderhoud en restauratie van monumenten' (BRL ERM 4000, versie 2.0 d.d. 21-5-2021). Er kunnen twee deelcertificaten worden toegekend:

'Leibedekking in Maasdekking' en 'Leibedekking in Rijndekking'.

Certificering wordt uitgevoerd door SKG-IKOB Certificatie. Er wordt jaarlijks één kantooraudit en minimaal één bouwplaatsaudit per certificaathouder uitgevoerd. De certificaathouder meldt waar een bouwplaatsaudit kan worden uitgevoerd.

Naast enkele grotere bedrijven bestaat het grootste deel van de certificaathouders uit kleine bedrijven met ca. 5 tot 8 personeelsleden. Deze bedrijven zijn vaak te typeren als kleine platte organisaties.

URL 4010: statistieken certificering

	2023	2022	2021	2020	2019
Aantal certificaathouders aan het begin van het verslagjaar	14	14	14	15	15
Aantal certificaathouders aan het einde van het verslagjaar	13	14	14	14	15
Aantal nieuwe certificaten in het verslagjaar	0	0	0	0	0
Aantal uit te voeren audits in het verslagjaar	14	14	14	14	15
Aantal uitgevoerde audits in het verslagjaar	13	12	14	15	15
Aantal opgeschorte certificaten	0	0	0	0	0
Aantal ingetrokken certificaten	0	0	0	0	0
Aantal beëindigde certificaten	1	0	0	1	0
Ontvangen klachten van derden	0	0	0	0	0
Sancties/vervolgacties	0	0	0	0	0

In 2023 heeft één certificaathouder opgezegd omdat er, vanwege het brede werkveld waarin het bedrijf zich bevindt, geen ERM-opdrachten in de nabije toekomst uitgevoerd konden worden.

Controleaspecten/toetspunten. Paragrafen waarop geen bevindingen zijn gedaan, zijn niet weergegeven. (A = aandachtspunt, V = verbeterpunt, T = tekortkoming)

BRL 4000	Controleaspect	A	V	T
H3 Eisen aan de organisatie				
3.6	Gebruik logo ERM	2	0	0
Subtotaal		2	0	0
H4 Eisen aan het proces				
4.2	Eisen aan het restauratieproces	1	1	0
Subtotaal		1	1	0
TOTAAL		3	1	0

Er zijn geen aandachtspunten, verbeterpunten of tekortkomingen geconstateerd wat betreft URL 4010.

Er is eind 2023 één nieuwe aanvraag binnengekomen, toetsing volgt in 2024.

4.13. URL 4011 Metalen dakbedekkingen en goten

Uitvoeringsrichtlijn URL 4011 (versie 2.1, d.d. 26-11-2021) beschrijft de eisen bij werkzaamheden aan metalen dakbedekkingen en goten bij monumenten. Een certificaathouder moet ook voldoen aan de eisen in de Beoordelingsrichtlijn 'Onderhoud en restauratie van monumenten' (BRL ERM 4000 versie 2.0, d.d. 21-05-2021).

Certificering wordt uitgevoerd door SKG-IKOB Certificatie. Er wordt jaarlijks één kantooraudit en minimaal één bouwplaatsaudit per certificaathouder uitgevoerd. De certificaathouder meldt waar een bouwplaatsaudit kan worden uitgevoerd.

URL 4011: statistieken certificering

	2023	2022	2021	2020	2019
Aantal certificaathouders aan het begin van het verslagjaar	13	11	9	4	0
Aantal certificaathouders aan het einde van het verslagjaar	13	13	12	9	4
Aantal nieuwe certificaten in het verslagjaar	0	2	3	5	4
Aantal uit te voeren audits in het verslagjaar	13	13	11	9	4
Aantal uitgevoerde audits in het verslagjaar	13	12	11	9	4
Aantal opgeschorte certificaten	0	0	0	0	0
Aantal ingetrokken certificaten	0	0	0	0	0
Aantal beëindigde certificaten	0	0	0	0	0
Ontvangen klachten van derden	0	0	0	0	0
Sancties/vervolgacties	0	0	0	0	0

Controleaspecten/toetspunten. Paragrafen waarop geen bevindingen zijn gedaan, zijn niet weergegeven. (A = aandachtspunt, V = verbeterpunt, T = tekortkoming)

BRL 4000	Controleaspect	A	V	T
H3 Eisen aan de organisatie				
3.6	Gebruik logo ERM	1		
TOTAAL		1	0	0

Er zijn geen aandachtspunten, verbeterpunten of tekortkomingen geconstateerd wat betreft URL 4011. De CI stelt dat het kennisniveau bij de certificaathouders zeer hoog is, waardoor er weinig afwijkingen worden geconstateerd.

De aantal certificaathouders blijft stabiel. Er is eind 2023 één nieuwe aanvraag binnengekomen, toetsing volgt in 2024.

4.14. URL 4012 Historisch metaal (ferro)

Smederijen en andere bedrijven die historische metaalbewerking uitvoeren, kunnen zich laten certificeren conform URL 4012 Historisch Metaal (ferro) versie 1.0 d.d. 16-06-2017 en de Beoordelingsrichtlijn Onderhoud en restauratie van monumenten' (BRL ERM 4000, versie 2.0 d.d. 21 mei 2021). Een smederij dit in het bezit is van het certificaat URL 4012 heeft door middel van een vakbekwaamheidstoets (meesterproef) aangetoond dat deze het vak van smeden beheerst.

Middelgrote of grote bedrijven (vanaf 5 fte) worden voor URL 4012 ieder anderhalf jaar volledig getoetst op hun vakbekwaamheid en hun bedrijfsvoering. Kleine bedrijven (tot en met 4 fte) worden eens per 3 jaar getoetst op hun bedrijfsvoering en ieder anderhalf jaar op hun vakbekwaamheid. Stichting Keurmerk Branches (SKB) is certificeerder, in samenwerking met Kiwa als lead-auditor voor de uitvoering van de systeemaudits.

In 2023 hebben 6 smederijen de vakbekwaamheidsaudit op basis van de URL 4012 goed doorlopen. Drie middelgrote en grote bedrijven hebben daarnaast ook een systeemaudit doorlopen, waarbij het interne kwaliteitssysteem is beoordeeld. Ook hier zijn de bedrijven positief beoordeeld. Op basis daarvan heeft Stichting Keurmerk Branches (SKB) als certificeerder de certificaten van de deelnemende smederijen verlengd.

URL 4012: statistieken certificering

	2023	2022	2021	2020	2019
Aantal certificaathouders aan begin van verslagjaar	6	8	8	8	12
Aantal certificaathouders aan einde van verslagjaar	6	6	8	8	8
Aantal nieuwe certificaten in verslagjaar	0	0	8	0	0
Aantal uit te voeren audits in het verslagjaar	6	0	8	0	8
Aantal uitgevoerde audits in het verslagjaar	6	0	8	0	6
Aantal opgeschorte certificaten	0	0	0	0	0
Aantal ingetrokken certificaten	0	0	0	0	0
Aantal beëindigde certificaten	0	2	0	0	4
Ontvangen klachten van derden	0	0	0	0	0
Sancties/vervolgacties	0	0	0	0	0

Er zijn in 2023 geen nieuwe certificaathouders bij gekomen.

4.15. URL 4014 Historisch pannendak

Uitvoeringsrichtlijn URL 4014 (versie 2.1, d.d. 10-09-2021) beschrijft de eisen bij werkzaamheden aan pannendaken bij monumenten. Een certificaathouder moet ook voldoen aan de eisen in de Beoordelingsrichtlijn 'Onderhoud en restauratie van monumenten' (BRL ERM 4000 versie 2.0, d.d. 21-05-2021). Certificering wordt uitgevoerd door SKG-IKOB Certificatie.

URL 4014: statistieken certificering

	2023	2022
Aantal certificaathouders aan het begin van het verslagjaar	0	0
Aantal certificaathouders aan het einde van het verslagjaar	1	0
Aantal nieuwe certificaten in het verslagjaar	1	0
Aantal uit te voeren audits in het verslagjaar	1	0
Aantal uitgevoerde audits in het verslagjaar	1	0
Aantal opgeschorte certificaten	0	0
Aantal ingetrokken certificaten	0	0
Aantal beëindigde certificaten	0	0
Ontvangen klachten van derden	0	0
Sancties/vervolgacties	0	0

Er is voor het eerst een certificaathouder voor deze regeling.

Controleaspecten/toetspunten. Paragrafen waarop geen afwijkingen zijn geconstateerd, zijn niet weergegeven. (A = aandachtspunt, V = verbeterpunt, T = tekortkoming)

BRL 4000	Controleaspect	A	V	T
H3 Eisen aan de organisatie				
3.6	Gebruik logo ERM	1		
TOTAAL		1	0	0

Er zijn geen aandachtspunten, verbeterpunten of tekortkomingen geconstateerd wat betreft URL 4014.

De CI verwacht dat er in de toekomst meer certificaathouders zullen volgen. Dit ook omdat er veel bedrijven gecertificeerd zijn onder KOMO BRL 1513 (keramische en betonnen dakpannen). De CI brengt bij hen URL 4014 onder de aandacht voor werk aan monumenten.

4.16. URL 5001 Houtaantasting

Op basis van URL 5001 Houtaantasting versie 1.1. d.d. 6 november 2020 is certificering mogelijk voor het bestrijden van houtaantasting door insecten en zwammen. Dit in combinatie met het certificatieschema 'IPM Houtbescherming'.

In 2023 werden audits voor deze certificaten uitgevoerd door CUC (ControlUnion), Kiwa en EBN.

De auditcyclus beslaat 3 jaar.

URL 5001: statistieken certificering

	2023	2022	2021	2020	2019
Aantal certificaathouders aan begin van verslagjaar	5	3	4	2	2
Aantal certificaathouders aan einde van verslagjaar	6	5	3	4	2
Aantal nieuwe certificaten in het verslagjaar	2	2	0	2	0
Aantal uit te voeren audits in het verslagjaar	7	5	3	4	0
Aantal uitgevoerde audits in het verslagjaar	7	5	3	4	2
Aantal opgeschorte certificaten	0	0	0	0	0
Aantal ingetrokken certificaten	0	0	0	0	0
Aantal beëindigde certificaten	1	0	1	0	0
Ontvangen klachten van derden	0	0	0	0	0
Sancties/vervolgacties	0	0	0	0	0

Er zijn in 2023 bij audits geen aandachtspunten, verbeterpunten of tekortkomingen geconstateerd.

Het jaar 2023 kende weer een lichte toename van het aantal gecertificeerden voor deze richtlijn. Dit aantal blijft echter beperkt. Er is nog steeds weinig vraag vanuit de markt.

In 2023 waren er maar liefst 3 CI's actief binnen deze (beperkte) doelgroep. Vanaf 2024 zijn dat er nog twee (CUC en EBN).

4.17. URL 6010 Hovenierswerk historische tuinen en parken

Voor hoveniers die zich toeleggen op het hovenierswerk geldt URL 6010 Hovenierswerk historische tuinen en parken (versie 1.0, d.d. 11-03-2016) en de Beoordelingsrichtlijn 'Groen erfgoed' (BRL ERM 6000; versie 2.0, d.d. 21-05-2021). Op basis van toetsing aan deze richtlijnen krijgen bedrijven een certificaat voor werkzaamheden aan Groene monumenten.

In 2023 zijn de audits voor URL 6010 uitgevoerd door Kiwa. TÜVNord certificeert niet meer voor deze richtlijn.

BRL 6000 + URL 6010 certificering

	2023	2022	2021
Aantal certificaathouders aan begin van verslagjaar	4	1	1
Aantal certificaathouders aan einde van verslagjaar	4	4	1
Aantal nieuwe certificaten in het verslagjaar	0	3	0
Aantal uit te voeren audits in het verslagjaar	4	4	1
Aantal uitgevoerde audits in het verslagjaar	4	4	1
Aantal opgeschorte certificaten	0	0	0
Aantal ingetrokken certificaten	0	0	0
Aantal beëindigde certificaten	0	0	0
Ontvangen klachten van derden	0	0	0
Sancties/vervolgacties	0	0	0

Controleaspecten/toetspunten. Paragrafen waarop geen bevindingen zijn gedaan, zijn niet weergegeven. (A = aandachtspunt, V = verbeterpunt, T = tekortkoming)

URL 6010	Controleaspect	A	V	T
5.3	Hagen, topiaria en berceaux	4	1	0
TOTAAL		4	1	0

Uit de rapporten blijkt dat er veel kennis aanwezig is. Maar de kennis strookt niet helemaal met de uitvoering. Dit is vooral zichtbaar bij het niet voldoende snoeien. Op de processen is weinig aan te merken. Wat betreft BRL 6000 zijn er dan ook geen bevindingen.

Het aantal certificaathouders blijft vooralsnog steken op vier.

4.18. RestauratorenRegister

Sinds 1 juli 2019 is het RestauratorenRegister operationeel: een beroepsregister voor professionele restauratoren van roerend cultureel erfgoed. De registratie geldt voor 5 jaar.

Voor opname in dit register moet de restaurator voldoen aan criteria zoals vastgelegd in het document Registratie-eisen. Hij/zij wordt daarop getoetst door een toetsende instelling (in 2023: Hobéon).

Het RestauratorenRegister kent inmiddels 28 specialismen. Eind 2023 waren er 16 restauratoren opgenomen. Eind 2022 waren er dat er nog 9; eind 2021 pas 4. Het aantal geregistreerden neemt dus toe. Ook voor 2024 wordt toename voorzien.

Bijlage 1: Overzicht ERM-richtlijnen voor het onderhouden en restaureren van monumenten (rood en groen) per 31-12-2023

Nr	Titel	Beroepsgroep	Versie	In voorbereiding/ gepland
----	-------	--------------	--------	------------------------------

GEBOUWDE MONUMENTEN

BRL ERM 1000	Erkend Restauratie-Architectenbureau (vml. GEAR)	Restauratie-architecten	2.1	
URL 1001	Visie & Ontwerp	Restauratie-architecten	1.0	

BRL ERM 2000	Erkend Monumenten Adviesbureau (EMA)	Monumenten-adviseurs	5.0	
URL 2001	Bouwtechnisch Advies	Adviseurs bouwkunde en verduurzaming, restauratie-architecten	3.1	Aanpassing na verzelfstandigen verduurzamingsadvies
URL 2002	Molenadvies	Molenadviseurs	1.0	
URL 2003	Betonrestauratie - Advies	Adviseurs voorbereiding betonrestauratie	1.1	
URL 2004	Kleurhistorisch onderzoek	Kleuronderzoekers	1.0	
URL 2005	Gebouwinspecties	Inspecteurs gebouwen, Monumentenwacht	1.1	
URL 2006	Schouwen van gebouwde monumenten	Dataverzamelaars, Monumentenwacht	1.0	
URL 2007	Bouwhistorisch onderzoek	Bouwhistorici		In ontwikkeling
	Verduurzamingsadvies	Adviseurs verduurzaming		In voorbereiding
	Ontwerpadvies inpassen van installaties in monumenten	Installatie-adviesbureaus		In voorbereiding

BRL ERM 3000	Erkend Restauratie Bouwbedrijf (ERB)	(Hoofd)aannemers	2.3	Actualisatie is in ontwikkeling
URL 3001	Houtconstructies	(Hoofd)aannemers	1.1	Idem
URL 4003	Historisch Metselwerk	(Hoofd)aannemers	1.3	

BRL ERM 3500	De Erkende Molenmaker	Molenmakers	2.0	
---------------------	------------------------------	--------------------	------------	--

Nr	Titel	Beroepsgroep	Versie	In voorbereiding/ gepland
BRL ERM 4000	Onderhoud en Restauratie Monumenten	Gespecialiseerde aannemers	2.0	
URL 4001	Historisch Timmerwerk	Restauratie-timmerbedrijven	2.0	
URL 4002	Glas-in-loodpanelen	Glazeniers	2.0	
URL 4003	Historisch Metselwerk	Restauratie-metselaars	1.3	
URL 4004	Riet	Rietdekkers	2.1	
URL 4005	Betonrestauratie – Realisatie	Betonrestauratie-bedrijven	1.1	
URL 4006	Historisch voegwerk	Restauratievoegers	2.1	Gepland
URL 4007	Steenhouwwerk	Restauratie-steenhouwers	2.0	
URL 4008	<i>Gereserveerd (Pleisterwerk)</i>			Gepland
URL 4009	Historisch schilderwerk	Restauratie-schilders	2.1	
URL 4010	Historisch leidak	Leidekkers	2.1	
URL 4011	Metalen dakdekkingen en goten bij monumenten	Metalen-dakdekkers	2.1	
URL 4012	Historisch metaal	Restauratiesmeden, metaalbewerkers	1.0	
URL 4013	Historisch parket	Parketteurs en restauratoren	1.0	
URL 4014	Historisch pannendak	Dakwerkers, pannenleggers	2.1	
URL 4015	Beglazing met vlakglas in vensters	Glaszetters		In ontwikkeling

BRL KPMB⁷	Module A Houtbescherming (KPMB)	Plaagdier-manage-mentbedrijven		
URL 5001	Houtaantasting (bestrijden houtaantasting door insecten en zwammen)	Plaagdier-manage-mentbedrijven	1.1	

BRL KOMO 2826⁸	Vervaardiging van metsel- en lijmwerkconstructies en/of voegwerk	Gevelreinigers, schoonmaak-bedrijven		
URL 2826-08 ⁹	Gevelreiniging	Gevelreinigers, schoonmaak-bedrijven	1.0	

⁷ In beheer bij stichting KPMB, afstemming met ERM.

⁸ In beheer bij SKG-IKOB, afstemming met ERM.

⁹ In beheer bij SKG-IKOB, afstemming met ERM.

Nr	Titel	Beroepsgroep	Versie	In voorbereiding/ gepland
----	-------	--------------	--------	------------------------------

GROENE MONUMENTEN

BRL ERM 6000	Onderhoud en Restauratie groene monumenten	Groen Erfgoed- bedrijven	2.0	
URL 6001	Richtlijnen tuinhistorisch onderzoek	Adviseurs groen erfgoed	1	Actualisatie in voorbereiding
URL 6010	Hovenierswerk historische tuinen en parken	Hoveniers groen erfgoed (tuinen en parken)	1.0	

KLINKEND ERFGOED

BRL ERM 7000	Klinkend Erfgoed			
URL 7010	Historische orgels	Orgelmakers	0.1	Geen certificering mogelijk

ROEREND ERFGOED EN HISTORISCHE INTERIEURS

	Restauratorenregister			
	Restauratorenregister.nl	Restauratoren roerend erfgoed en historische binnenruimten		

GEMEENTELIJK TOEZICHT (gebouwde monumenten)

	Monumententoezicht			
	Monumententoezicht.nl	Toeziethouders BWT en erfgoed van gemeenten en omgevingsdiensten		

Bijlage 2: Werkgebieden van de CI's

Werkgebied (BRL/URL of register)	Kiwa	Hobéon	SKG- IKOB	SKH	SKB	CUC	EBN	SGS
1000/1001		X						
2000/2001		X						
2000/2002		X						
2000/2003		X	X					X
2000/2004		X						
2000/2005		X						
3000/3001*)	X						X	
3500/3500	X							
4000/4001	X			X			X	
4000/4002	X							
4000/4003	X		X				X	
4000/4004								
4000/4005	X		X					X
4000/4006	X		X				X	
4000/4007	X							
4000/4008								
4000/4009	X							
4000/4010			X				X	
4000/4011			X					
4000/4012	X				X			
4000/4013	X							
4000/4014			X					
KPMB/5001	X					X	X	
6000/6001								
6000/6010	X							
geen/7010								
2826/20-104								
RestauratorenRegister		X						

*) Altijd in combinatie met URL 4003

De tabel geeft de huidige indeling weer. Wijzigingen in het werkgebied zijn uiteraard mogelijk, raadpleeg hiervoor Stichting ERM.